

Vergaderjaar 2024–2025

30 982

Beleidsdoorlichting Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Nr. 73

BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 oktober 2024

Op 11 september 2024 heeft de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid vragen gesteld betreffende de opzet van de periodieke rapportage Tegemoetkoming ouders. Hierbij zenden wij u de antwoorden op deze vragen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Y.J. van Hijum

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J.N.J. Nobel

Beantwoording vragen Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de periodieke rapportage Tegemoetkoming ouders

Vraag 1

In hoeverre wordt de opvolging van de aanbevelingen uit eerdere onderzoeken over kinderbijslag en het kindgebonden budget en knelpuntenbrieven meegenomen in de periodieke rapportage evenals de doelmatigheid en doeltreffendheid van daaruit vloeiende maatregelen, zoals het Uitvoeringsverslag eerste twee jaar Wet kinderbijslagvoorziening BES van 17 mei 2018 en de laatste doorlichting uit 2018?

Antwoord

De periodieke rapportage is een synthesestudie. Dit betekent dat op basis van bestaande gegevens, onderzoeken en evaluaties een uitspraak wordt gedaan over de mate waarin de beleidsdoelen in onderzoeksperiode 2018–2023 zijn verwezenlijkt en of dit op een doelmatige wijze heeft plaatsgevonden. In de Kamerbrief van 11 juni jl. is een niet-limitatieve opsomming van beschikbare evaluaties en onderzoeken opgenomen.¹ Het is aan de onderzoekers om daaraan andere beschikbare data, onderzoeken en evaluaties zoals bijvoorbeeld het door de Kamer genoemde Uitvoeringsverslag toe te voegen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij de beantwoording van de onderzoeksvragen wordt de onderzoekers gevraagd de aanbevelingen naar aanleiding van de laatste doorlichting uit 2018 bij het onderzoek te betrekken (zie ook ons antwoord op vraag 3).

Vraag 2

Wanneer is de afronding voorzien van de verkenning die momenteel uitgevoerd wordt naar de opties voor een inkomensafhankelijke kindregeling in Caribisch Nederland? Wordt deze verkenning betrokken bij de periodieke rapportage?

Antwoord

De verkenning naar de opties voor een inkomensafhankelijke kindregeling voor Caribisch Nederland wordt eind dit jaar afgerond. De inzichten van deze verkenning maken geen onderdeel uit van de periodieke evaluatie. De evaluatie richt zich op doelmatigheid en doeltreffendheid van de bestaande regelingen en het gevoerde beleid in de jaren 2018–2023.

Vraag 3

Uit welke deelvragen bestaat de hoofdvraag?

Antwoord

De hoofdvraag van de periodieke rapportage is in welke mate de kinderbijslag, de kinderbijslagvoorziening BES en het kindgebonden budget doeltreffend en doelmatig zijn. Daartoe wordt de onderzoekers gevraagd onderstaande (clusters van) deelvragen te beantwoorden.

Beleidsdoelen

- Hoe zag in de periode 2018–2023 het beleid er uit en hoe heeft dit zich ontwikkeld?
- Welke beleidsmatige aanpassingen van de regeling hebben plaatsgevonden sinds de laatste beleidsdoorlichting? Gevraagd wordt een meerjarige beschrijving te geven van de ontwikkeling van de gehanteerde beleidstheorie, het ingezette beleidsinstrumentarium en de uitvoering van het beleid;

¹ Tweede Kamer vergaderjaar 2023–2024, 30 892, nr. 71

- In hoeverre zijn de aanbevelingen van de vorige beleidsdoorlichting opgevolgd?

Bereik

- Hoeveel ouders hebben een financiële tegemoetkoming ontvangen? Om hoeveel kinderen ging dit in totaal? Hoe zag de gezinssamenstelling (aantal en leeftijdscohorten) en inkomenssituatie (inkomensgroepen) er uit?
- Met welke uitgaven ging het beleid in de bestudeerde periode gepaard? Gevraagd wordt een meerjarig overzicht te maken van de relevante uitgaven op de rijksbegroting en, indien van toepassing, een indicatie van de financiële gevolgen van het beleid voor de maatschappij.
- Hoe groot is het niet-gebruik geweest in de onderzoeksperiode? Bij welke groepen ouders was er sprake van niet-gebruik? Welke oorzaken voor het niet-gebruik zijn er aan te wijzen?
- In welke mate sluit de systematiek van de regeling (voorwaarden, criteria, eisen, bedragen, betaalfrequentie) aan bij de situatie, het doenvermogen en behoeften van (diverse groepen) ouders? Hoe ervaren de diverse groepen ouders de uitvoering, systematiek en hoogte van de regeling?
- In welke mate (cijfermatig onderbouwd) bieden de regelingen over de onderzoeksperiode voor diverse groepen ouders een tegemoetkoming in de kosten van kinderen?
- Heeft het beleid (onverwachte) externe neveneffecten (bijv. niet-gebruik, misbruik/oneigenlijk gebruik, daling geboortecijfer, arbeidsparticipatie etc.) gehad? Welke (externe) invloeden zijn er de afgelopen jaren geweest die van invloed zijn op de doeltreffendheid van het beleid en het doelbereik?

Uitvoering

- Doen zich knelpunten voor in de uitvoering van de betreffende regeling? Welke onderdelen en/of knelpunten zijn het meest belastend voor de uitvoering?
- Hoe verhouden de uitvoeringskosten van de kindregelingen zich tot het budgettaire belang van de regelingen?

Vraag 4

Hoe worden de vragen over doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid van de verschillende regelingen worden geoperationaliseerd in de periodieke rapportage?

Antwoord

De hoofdvraag van de periodieke rapportage is in welke mate de kinderbijslag, de kinderbijslagvoorziening BES en het kindgebonden budget doeltreffend en doelmatig zijn. Daarbij wordt aangesloten bij de definities van doeltreffendheid en doelmatigheid zoals vastgelegd in de Regeling periodiek evaluatieonderzoek 2022.² Het externe onderzoeksbureau zal op basis van deze definitie invulling geven aan de operationali-

² <http://wetten.overheid.nl/BWBR0035579/2015-01-01>. Doeltreffendheid: de mate waarin de beleidsdoelstellingen gerealiseerd worden dankzij het ingezette beleid en met zo min mogelijk ongewenste neveneffecten. Doelmatigheid: de mate waarin de prestaties en effecten van beleid tegen de laagst mogelijke inzet van (financiële) middelen en ongewenste neveneffecten worden bewerkstelligd, dan wel de mate waarin met de inzet van een bepaalde hoeveelheid (financiële) middelen de maximale prestaties en effecten van beleid worden gerealiseerd tegen zo min mogelijk ongewenste neveneffecten.

sering van de doelmatigheid en doeltreffendheid. Dit is nog niet bekend omdat de aanbesteding van het onderzoek nog loopt.

Vraag 5

In hoeverre is er ruimte voor aanvullend empirisch onderzoek wanneer blijkt dat het onderliggend materiaal niet voldoende inzicht in de doelmatigheid en doeltreffendheid geeft?

Antwoord

De periodieke rapportage is een synthesestudie. Dit betekent dat de onderzoekers niet gevraagd wordt aanvullend empirisch onderzoek te verrichten. Wel wordt de onderzoekers gevraagd de hoeveelheid en kwaliteit van de bestaande onderzoeken en evaluaties te beoordelen en de belangrijkste resterende kennis- en inzichtlacunes te benoemen met het oog op verdere verbetering in het inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid.³

Vraag 6

In hoeverre worden ervaringen van burgers en/of cliëntenorganisaties betrokken bij het onderzoek?

Antwoord

De ervaringen van ouders met het beleid en de uitvoering van beleid is een belangrijk aspect in het bereiken van de beleidsdoelstellingen. De onderzoekers wordt gevraagd om bij de beantwoording van de deelvragen het perspectief van ouders mee te nemen (zie ook de deelvragen in mijn antwoord op vraag 3). Daartoe kunnen zij gebruik maken van beschikbare onderzoeken waarin de ervaringen van ouders centraal staan.⁴

Vraag 7

Op welke momenten worden de onafhankelijke deskundigen betrokken?

Antwoord

Regeling periodiek evaluatieonderzoek 2022 schrijft voor dat een of meer onafhankelijke deskundigen bij de periodieke rapportage worden betrokken. De invulling daarvan wordt in samenspraak met de extern deskundige bepaald. Het voornemen is de extern deskundige zo vroeg mogelijk te betrekken in het proces bij de opzet en uitwerking van de periodieke rapportage. Dit om de kwaliteit van het onderzoek gedurende het traject te helpen waarborgen. De extern deskundige wordt daarnaast gevraagd om een oordeel te geven over de kwaliteit van de tussentijdse bevindingen en de eindrapportage. Dit leidt tot een schriftelijk en onafhankelijk oordeel over de kwaliteit van de rapportage. Deze wordt bij het rapport gevoegd dat aan de Kamer wordt aangeboden.

Vraag 8

In hoeverre worden er ouders betrokken bij het onderzoek naar het niet-Caribisch deel?

Antwoord

Ouders worden niet actief betrokken bij het onderzoek omdat het een synthesestudie is op basis van bestaand onderzoek uit de jaren 2018–2023. Er wordt geen nieuw onderzoek uitgevoerd. De onderzoekers

³ Regeling periodiek evaluatieonderzoek 2022, <http://wetten.overheid.nl/BWBR0035579/2015-01-01>.

⁴ Met de burger aan de tekentafel. Een onderzoek naar de perspectieven van ouders op kindregelingen, theRevolution, februari 2024 en het nog uit te voeren onderzoek naar de Kinderbijslagvoorziening BES.

wordt wel gevraagd om bij de beantwoording van de deelvragen waar mogelijk het perspectief van ouders mee te nemen. Zie ook het antwoord op vraag 6.

Vraag 9

Wordt er naast de genoemde onderzoeken en evaluaties ook gebruik gemaakt van uitvoeringsinformatie als mogelijk bestaande klachtenrapportages en cliëntonderzoeken?

Antwoord

In de Kamerbrief van 11 juni jl. is een niet-limitatieve opsomming van beschikbare evaluaties en onderzoeken opgenomen.⁵ Het is aan de onderzoekers om daaraan andere beschikbare data, onderzoeken en aan toe te voegen teneinde de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Gezien de deelvragen die de onderzoekers worden geacht te beantwoorden, ligt het voor de hand dat de onderzoekers de door de Kamer genoemde informatie en rapportages betrekken bij het onderzoek.

⁵ Tweede Kamer vergaderjaar 2023–2024, 30 892, nr. 71